

Med 2. 11. in 9. 11. 1973 so bili izvedeni zbori v vseh TOZD in delovni skupnosti skupnih strokovnih služb, na katerih so vsi zaposleni sprejemali statutaren sklep, na osnovi katerega smo lahko izvedli kandidacijski postopek za organe samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela in organe samoupravljanja na nivoju podjetja oziroma skupne organe. Na zborih je bil izveden tudi sklep o razpisu volitev in imenovanja volilnih teles.

Marsikomu od nas se zdi ta postopek nenavaden, saj smo po starem bili navajeni na zborih sprejemati le kandidatne liste, vse ostalo pa je opravil centralni delavski svet, ki je imel po starem statutu te pristojnosti. Glede na to, da smo s sprejetjem samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo IMP prešli v novo obliko samoupravljanja in spremenjene samoupravne odnose in glede na to, da je dosejani statut s sprejetjem samoupravnega sporazuma prenehal veljati, smo pred sprejetjem novih statotov TOZD in podjetja dolžni konstituirati samoupravne organe v skladu z zakonom in tekstom ustave. S statutarnim sklepom smo se opredelili na naslednje samoupravne organe v TOZD in skupnosti skupnih strokovnih služb:

- delavski svet TOZD
- odbor za medsebojna razmerja
- odbor za osebne dohodke
- odbor za ugotavljanje števila delovnih dolžnosti
- odbor za družbeni standard, stanovanjske zadeve in rekreacijo
- odbor delavskega nadzorstva.

Skupni organi na nivoju podjetja so določeni s samoupravnim sporazumom.

Samoupravne organe v TOZD in SSSS volijo delavci na neposrednih volitvah s

Delavci TOZD OVK Ljubljana na zboru potrjujejo kandidatno listo za organe samoupravljanja

Zbori delovnih skupnosti

tajnim glasovanjem. Prav tako TOZD in SSSS volijo svoje delegate v delavski svet podjetja na neposrednih volitvah s tajnim glasovanjem. Ostale organe na nivoju podjetja, to je organe DSP, pa na predlog TOZD in SSSS volijo delegati, ki so bili iz-

voljeni v ta organ.

Člani samoupravnih organov se volijo za dobo 2 let in ne morejo biti dvakrat zapored izvoljeni v isti samoupravni organ.

Do konca letošnjega leta nas čaka še obilo dela. Statutarna komisija dela s pol-

no paro. Izdelan je že osnutek statotov TOZD. Sedaj je v končni fazi osnutek statuta podjetja in sporazum o medsebojnih razmerjih. Naštete akte bomo sprejemali predvidoma v drugi polovici decembra na zborih po predhodni obravnavi v vseh

TOZD. Dolžnost slehernega od nas je, da se v to razpravo čimpreje vključimo in damo svoje pripombe in predloge, da jih bo statutarna komisija pred oblikovanjem končnega teksta lahko upoštevala.

MIRO DRAŽUMERIČ

Analiza gospodarjenja v devetih mesecih: uspešno

1. UVOD:

DRUŽBENOEKONOMSKI DOGODKI 1973

Prav je, da si osvežimo spomin z glavnimi cilji ekonomske politike v letu 1973, ki so jih proklamirali in sprejeli odgovorni republiški organi: odločna usmeritev k stabilizacijski politiki za doseg uravnoveženosti in skladnejših razmerij v strukturi tržnih odnosov, povečanje produktivnosti dela, učinkovitejšo gospodarjenje, vsestransko gospodarjenje v vseh družbenih okoljih, krepitev akumulacijske sposobnosti in izboljšanje likvidnosti organizacij združenega dela.

Zato preletimo bistvene družbenoekonomske dogodke. Za stabilizacijo gospodarstva so bili že v letu 1972 in tudi v letošnjem letu izdani razni ukrepi za odstranitev negativnih tendenc.

Kako pa je res?

Stabilizacijski stroški globoko zarezujejo v dohodek gospodarstva, ki naj bi se nadalje večal zaradi krepitve materialne osnove združenega dela. Podatki govore, da praksa ne potrjuje ponavljajočih se proklamacij o krepitvi reproduktivne sposobnosti gospodarstva.

Po uradnih podatkih zasledimo v letošnjem prvem polletju naslednji porast cen: za industrijske izdelke pri proizvajalcih + 10,3 %, za maloprodajo + 17,4 %, za gostinske storitve + 31,0 % in, kar je najbolj očividno, za dvig življenjskih stroškov + 20,4 %. In vse to ob stanju zamrznjenih cen, ki pridobiva že kar tragikomično podobo: postajamo namreč po uvajanju „novih“ (beri: starih z novimi nazivi, zaščitnimi znamkami, itd.) artiklov najbolj napredna dežela na svetu, hkrati pa uvažamo vse od navadnih vijakov, krompirja itd. naprej.

Positivno pa je, da se likvidnost po vseh ukrepih in multilateralnih kompenzacijah naposled zboljšuje. Tekoča likvidnost gospodarstva je bistveno izboljšana. Rednejše izvrševanje tekočih obveznosti in večja finančna disciplina sta v veliki meri rezultat ukrepov ekonomske politike. Njihovo izvajanje je bilo omogočeno s prilivom denarja gospodarstvu, po domače: s povečanjem denarne mase za preko 40 %.

Revaloracija dinarja v sredini letošnjega leta pomeni pomemben preobrat v dosedanjih politiki stalnih devalvacij dinarja. S tem ukrepom je zvezna vlada posegla po učinkovitem dolgoročnem stabilizacijskem ukrepu, pri čemer je pridobila predvsem industrija zaradi zmanjšanja stroškov uvoznega blaga, dohodek od izvoza pa se je zaradi izrazite konjunktura na svetovnem trgu zmanjšal le na področju dolarske menjave. Omenjeno je bilo tudi nepredvideno znižanje cen tujim turistom in nepotrebno dodatno subvencioniranje zdomecev.

Žal manjše politike tečaja dinarja niso spremljali ukrepi, ki so običajni v pogojih, ko je tečaj domače valute drseč (plavajoč), ko obstaja določena stopnja li-

beralizacije odnosov s tujino in ko sodeluje pri določanju tečaja tudi devizni trg. Mislim na sistem zavarovanja tečajnih rizikov, terminski (vrednostni papirji) trg ipd. Vedeti namreč moramo, da postaja danes politika revaloracije eden izmed najmočnejših elementov obrambe pred inflacijo in svetovnimi monetarnimi pretresi.

Ob koncu tega povrsnega pregleda pomembnejših ekonomsko-političnih dogodkov letos, ki so imeli vpliv tudi na naše delo, je treba omeniti še stopnjo rasti nominalnih (vrednostno izraženih) investicij v osnovne naložbe. V letošnjih 7 mesecih je stopnja porasta z enakim obdobjem lanskega leta zelo nizka: v SRS 6,5 %, v SFRJ 6,2 %. Realni obseg investicij v osnovne naložbe pada, pri čemer pa je potrebno upoštevati, da so se izvršili prav v tem obdobju občutni premiki v korist večanja lastnih obratnih naložb.

Nadaljevanje sedanjih tendenc nizke rasti investicij v osnovne naložbe lahko z določenim časovnim odlogom vpliva na zmanjšanje splošne gospodarske rasti. In to bi pomenilo še naprej zaostajanje reševanja nekaterih bistvenih strukturnih nesoraz-

merij med ponudbo in povpraševanjem: pomanjkanje električne energije, nekaterih prehrabnih proizvodov, nekaterih investicijskih dobrin itd.

2. REZULTATI POSLOVANJA IMP V 9 MESECIH 1973

Ne glede na številne dejavnike, ki so nam onemogočili še nekoliko boljše rezultate (pomanjkanje reproduktivskih materialov, redukcija električnega

toka, nepravčasno poravnavanje zapadlih terjatev, itd.), lahko tudi za dosežke letošnjih devetih mesecev ugotovimo, da so s poslovnega stališča ugodni in da lahko pričakujemo ob koncu leta nadaljnji prodor našega podjetja v vrh slovenskih proizvodnih podjetij. Hkrati je to najboljše opozorilo, da smo sredi vrtnica gospodarskih dogajanj, ki zahtevajo stalno budnost in stalno naprežanje po preseganju že doseženega. Ustvarjena realizacija je prikazana v tabeli št. 1.

Tabela št. 1: Celotni dohodek 9 mesecev 1973 po TOZD

	cel. doh. 9/73 v 10 ³ din	Indeks	
		let. pl.	1973/72
OVK	132.626	88.7	146.4
PMI	68.985	88.5	100.0
PM	34.787	87.0	150.2
EM	97.731	92.0	117.0
TEN	40.791	68.0	104.4
TRAA	50.735	84.6	119.7
LIVARNA	22.040	88.2	119.8
TIO	15.399	56.2	—
PROJ. BIRO	10.423	119.5	140.3
IMP SFRJ	475.615	84.1	131.4
IMP SKUPAJ	508.007	85.8	128.2

Z upoštevanjem, da je bila planska naloga 9 mesecev v višini 72,39 % celotne, potem je očividno, da vse TOZD z večjo dinamiko presegajo planske naloge. Izjemi sta TEN in TIO. Glede na lanskoletne rezultate kažeta najhitrejšo dinamiko rasti OVK in PM. S stališča dinamike rasti po vrsti dejavnosti je najhitrejša rast prisotna na področju klimatizacije: montaže in opreme.

Tabela, ki primerjalno nakazuje sorazmerja rasti celotnega dohodka in povrsnega števila zaposlenih, nam z drugega zornega kota dokazuje trditve, da se prebijamo v vrh velikih podjetij. (Mimogrede povedano: po evidenci SDK, ki jo je objavila revija „Ekonomska politika“, smo v letu 1972 – brez upoštevanja inozemske dejavnosti – na 126. mestu.) Porast števila zaposlenih je:

– več kot dvakrat višji kot v občini Bežigrad,
– več kot trikrat višji kot v naši republici,
– več kot petkrat višji kot v naši domovini.

Manj ugodno sorazmerje dobimo, če bi brez premisleka upoštevali količnik med rastjo celotnega dohodka in povrsnim številom zaposlenih. Brez premisleka zato, ker je v takih iskanjih treba upoštevati način proizvodnje, ki je v naši dejavnosti montaže tipično ekstenzivne narave in zahteva obilo visoko produktivnega individualnega dela, na področju proizvodne dejav-

nosti pa nas omejuje po eni strani zopet zahtevnost tehnoloških procesov, nadalje težave z nabavo pomembnih reprodromaterialov – domačih ali iz uvoza in ne nazadnje tudi sistem zamrznjenih cen, ob sicer stalnem in skokovitem porastu cen reprodromaterialov.

3. POGOJI POSLOVANJA

Izmed vseh proizvodnih dejavnikov je prav gotovo človek, ki lahko (in dejansko jo tudi) dela razliko med boljšim in slabšim podjetjem. Samo človek je tisti, ki je sposoben iz določene količine proizvodnih elementov ustvariti neko novo kakovost; ob tem seveda ni pomembna posrednost ali neposrednost njegove prisotnosti.

Tabela št. 3: Poprečno število zaposlenih in izvršene ure v 9 mesecih 1973

	zaposleni	vajenci	število ur	% let. pl. ur	% izgubljen ur
OVK	657	176	1.029.912	76.68	16.00
PMI	297	53	507.784	68.71	14.97
PM	241	41	396.388	76.43	13.88
EM	451	105	788.205	83.93	15.14
TEN	360	32	528.787	75.25	17.94
TRAA	296	28	449.144	70.00	16.90
LIVARNA	180	3	266.650	75.26	16.62
TIO	197	13	273.181	65.63	19.87
PROJ. BIRO	87	—	137.911	75.14	15.33
IMP SKUPAJ	3.146	451	4.762.786	75.21	16.02

Zaradi preglednosti lahko poprečje zaposlenih grupiramo in dobimo v primerjavi z lanskoletnimi devetmesečnimi podatki naslednjo sliko dinamike razvoja po dejavnostih: najhitreje raste število zaposlenih v proizvodni dejavnosti, kjer je letos v po-

prečju za 27 % več zaposlenih, dejavnost projektiranja izkazuje 10 %-no povečanje, montažna dejavnost je povečala število ljudi v rednem delovnem razmerju za 9 %, medtem ko so se spremljajoče dejavnosti razvijale po stopnji, ki je nekoliko nižja od celega podjetja (IMP za 16 %), in sicer po 15 %. Previsok procent izgubljenih ur, ki je računani na možne ure, izkazuje TEN in TIO, za kateri smo že prej ugotovili določene težave pri doseganju planskih nalog glede celotnega dohodka.

Sicer pa od vseh izgubljenih ur odpadeta dve tretjini na račun praznikov in letnih dopustov, ki so nas z novimi zakonskimi predpisi dodatno obremenili z izgubo ur. Smo namreč zelo mlad delovni kolektiv, čigar poprečna starost znaša 30 let in poprečna delovna doba vsakega zaposlenega 10 let, od tega 6 let pri IMP.

Za nemoteno odvijanje proizvodnega in poslovnega procesa so poleg človeškega elementa potrebne tudi naložbe: osnovne in obratne, s katerimi moramo glede na omejenost prostora bolj na kratko opraviti ob upoštevanju kriterija padajoče likvidnosti. Stanje na žiro računu je bilo letošnje leto v poprečju za 130 % višje kot lansko leto (enakovrsten podatek za SRS znaša +90 %, za SFRJ pa +80 %), ob upoštevanju, da smo kljub 31 % povečanju celotnega dohodka ohranili enako hitrost obračanja tega elementa obratnih naložb, ki je v naši dejavnosti 2,5-krat večjega pomena od zalog, to (površno govoreč) nakazuje na izboljšanje likvidnosti gospodarjenja tudi v našem podjetju med letošnjim letom. Kolikor pa moramo verjeti zadnjim podatkom, bi lahko rekel, da se že kažejo prvi znaki pešanja z emisijo povrsne boljše likvidnosti. Tudi sicer rednejše izvrševanje tekočih obveznosti in „večja“ finančna disciplina, kot rezultat ukrepov ekonomske politike, ne moreta prikriti bistvene po-

manjkljivosti predpisov, izdanih z namenom izboljšati likvidnost. Gre za tole: dolgoročno financiranje trajno vezanih delov premoženja (kamor prištevamo samo zaloge), kot ga zahteva zakon, ne pomeni garancije za likvidnost posameznega pod-

Tabela št. 2: Primerjava rasti celotnega dohodka in zaposlenih 6 mesecev 1973/72

	Indeks cel. dohod. I. pol. 73/72	Indeks zaposl. 6 mes. 73/72
IMP SFRJ	131	116
OBČINA LJ. BEŽIGRAD	127	107
SR SLOVENIJA	126	105
SFRJ	122	103

IMP GLASNIK izdaja delovna skupnost IMP – Industrijskega montažnega podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 3.600 izvodih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Titova 37. Ureja uredniški odbor: ing. Ernest Blažon, Rudi Bukovac, mg. Miran Mihelčič, Božidar Novšak (glavni in odgovorni urednik) in Jože Weiss. Tiska: Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani.

Tabela št.4: Uspešnost poslovanja – rentabilnost in ustvarjeni poprečni OD 9 mesecev 1973

	Rentabilnost		Poprečni OD
	neto	bruto	
OVK	48.72	49.09	2.476
PMI	33.97	33.59	2.415
PM	36.13	36.94	2.306
EM	40.00	40.40	2.783
TEN	4.52	9.11	2.260
TRAA	22.28	25.60	2.624
LIVARNA	24.32	29.71	2.316
TIO	—	—	1.886
PROJ.BIRO	68.91	65.43	3.956
IMP SKUPAJ	30.16	31.95	2.511

jetja. Možno je, da bo neko podjetje nelikvidno, čeprav spolnjenje določila zakona in obratno.

Kajti trajno izboljšanje situacije je pogojeno z izboljšanjem finančne strukture podjetja (ko bi naj bile obratne naložbe približno dvakrat večje od tekočih obveznosti; za primere, ko imajo prevladujoč pomen terjatve, je treba kriterij poostriži in se vprati o obratno-finančni likvidnosti tekočih obveznosti, kar v primeru, če je količnik vsaj ena, pomeni, da so zaloge financirane z dolgoročnimi obratnimi naložbami). Drugače povedano, bilanca ni tisti instrument, ki bi z gotovostjo pokazal na položaj nelikvidnosti; bilanca samo nakazuje stanje finančnega zdravlja. Zato je treba podrobno preučiti bilanco stanja in uspeha v pre-

teklosti in načrtovanje v prihodnosti.

Drugi element obratnih naložb so zaloge. Nivo tistih, ki so v naši „kompetenci“, smo glede na povečani obseg poslovanja uspeli relativno zmanjšati (po domače: proizvodni ciklus se je odvijal hitreje). Težave smo imeli in imamo z zalogami repromateriala, ki so relativno večje glede na doseženi nivo proizvodnega procesa, ker je veliko pomanjkanje za nas osnovnih (domaćih in uvoženih) repromaterialov, hitra rast cen proizvajalcev osnovnih surovin, ki jih moramo (kljub zamrznjenim cenam) kupovati po višjih cenah, če nočemo ustaviti proizvodnega cikla pri nas samih in pri naših naročnikih.

4. USPEŠNOST POSLOVANJA

Samo stroški ne morejo biti zadostni za celovito oceno doseženih rezultatov. In tudi sam finančni rezultat – dobiček pogosto ne pride v poštev za tako ocenjevanje, ker ostajajo iniciative na področju minimalnega angažiranja naložb, izobraževanja kadrov, pridobivanja trajnih naročnikov – brez ocene. Rešitev je v uporabi pokazatelja „rentabilnosti“, ki je količnik (ulomek) med dobičkom in angažiranimi naložbami. Pokazatelj pridobi na pomenu, ko ima organizacijska enota pooblastila tudi za iniciativo na področju zmanjšanja ali povečanja angažiranih naložb. Pokazatelj „rentabilnosti poslovanja“ je nedvomno daleč najbolj vseobsežen glede na nekdanje merilo procent dobička (finančnem rezultatu).

5. ZAKLJUČEK

Tabela o uspešnosti poslovanja je dovolj zgovorna in ne potrebuje komentarja. Prav je, če omenimo tisto, kar je verjetno poglobitvi vzvod za takšne rezultate: ena najbolj karakterističnih potez vodstva IMP je trend k decentralizaciji poslovanja. Kot njegova posledica pa se pojavlja sistematično večanje števila kombinacij organizacijskih enot, kolikor bolj je podjetje integrirano. Prodajne cene, proizvodni način, obseg proizvodnje itd., tovrstne odločitve vse bolj postajajo pristojnost bivših obratov, sedaj TOZD. In tako se kažejo prednosti decentralizirane organizacije. TOZD mora biti sposobna, da se stalno reproducira kot (tudi pravni) subjekt med drugimi ekonomskimi subjekti. Postati mora tudi nosilec zadev in sredstev družbene reprodukcije in kot taka nosilec finančnih razmerij: terjatev in dolgov do drugih gospodarskih subjektov. Minili so časi, ko so bile investicije neposredno pogojene z akumulacijo investitorja. To pa zaostre problem finančnega rezultata.

Kompleks finančnega rezultata – dobička, med drugim nujno predstavlja urejenost internih cen (ob tem se izkaže bistvena pomanjkljivost našega samoupravnega sporazuma). Slednje morajo biti stimulatívni element posameznih organizacijskih enot, ki služi skupnim interesom

KDAJ IN KJE BOMO VOLILI

Neposredne volitve v samoupravne organe TOZD in podjetja bodo

V SREDO, DNE 28. NOVEMBRA
OD 6. DO 12. URE

Volili bomo vsak v svoji TOZD. Ker bodo imeli v nekaterih TOZD po več volišč, volil pa bo lahko vsak le na volišču, kjer je vpisan v volilni imenik, objavljamo na tem mestu posamezna volišča:

TOZD OVK Ljubljana – 2 volišči:

Volišče št. I bo na Titovi 37/I. Na tem volišču bodo volili delavci iz dejavnosti montaže centralne kurjave, vodovoda in pripadajočih služb.

Volišče št. II bo v prostorih proizvodnje klimanaprav, Vojkova ulica 58. Na tem volišču bodo volili delavci, ki delajo v klima proizvodnji in montaži ter pripadajočih službah.

TOZD PM Koper:

ima volišča po enotah v Kopru, Novi Gorici in Postojni. Delavci bodo volili na volišču tiste enote, kateri pripadajo.

V ostalih temeljnih organizacijah bo po eno samo volišče na sedežih TOZD.

V skupnosti skupnih strokovnih služb bosta dve ločeni volišči, za projektivni biro in za ostale službe.

Delavci z oddaljenih gradbišč in delavci na začasnem delu v tujini pa bodo svojo volilno dolžnost opravili po pošti.

Ker bomo na dan volitev delali le 6 ur, opravimo svojo volilno dolžnost čimprej in v določenem času!

UREDNIŠTVO

Pri objavi popisa letošnjih 20-letnikov in 10-letnikov v prejšnji številki Glasnika je prišlo do neljubih napak in pomot. Na podlagi ponovnega pregleda kadrovske evidenc in urgenc posameznikov objavljamo naslednje popravke:

20-LETNIKI

Janez Cotman – 20-letnik, pomotoma izpuščen inž. Alojz Zakotnik – 20-letnik, pomotoma vpisan med 10-letnike
Ivan Kaš – vpisan med 20-letnike, vendar še ni dopolnil 20 let delovnega staža

10-LETNIKI

Florijan Ajtič – bil 10-letnik leta 1970
Avguštin Franca – še nima 10-letnega staža
Dušan Burnik – odšel iz podjetja
Jože Kavčič – bil 10-letnik leta 1970
Dušan Pehlar – bil 10-letnik leta 1972

NA NOVO PRIJAVLJENI 10-LETNIKI

Marjan Čop – TEN
ing. Alojz Gabron – TEN
Ciril Hladnik – TIO Idrija
Marija Hočevnar – Skup. strok. službe
Miroslav Kovačič – TRAA
Alojz Kovačič – Skup. strok. službe
Silvester Lapajne – PM Koper
Vladimir Mavrič – TIO Idrija
Ivanka Ojsteršek – Skup. strok. službe
Rozalija Ozebek – TIO Idrija
Franc Prijatelj – TEN
Vladimir Poljanec – TIO Idrija
Miroslav Sedej – TIO Idrija
Marjan Strel – PM Koper
Rudi Verbič – Livarna Ivančna gorica

UREDNIŠTVO

podjetja. Očividno interne cene dvostransko in obratno sorazmerno vplivajo na velikost dobička organizacijskih enot. In zapletenost problema izvira pravzaprav iz dvojne vloge internih cen: realne ocene poslovnih rezultatov in stimuliranje dela organizacijskih enot.

Doseženi poslovni rezultati, ki nas uvrščajo med najuspešnejša podjetja pri nas, nas ne smejo

odvrniti od sedanjih razmer, ki zahtevajo še bolj načrtno reševanje temeljnih vprašanj našega razvoja na srednji rok, kar postavlja vse pred odgovorno nalogo, da stalno planiramo lastno dejavnost in razvoj, da v ožjih krogih analiziramo izvajanje sprejetih planov in programov in jih medsebojno usklajujemo.

JURIJ ZAVEC

VSAK DAN SI UTRGAJTE
VSAJ BORIH 15 MINUT IN
JIH POSVETITE BRANJU. TA-
KO BOSTE V ENEM LETU
PREBRALI VSE KNJIGE PRE-
ŠERNOVE DRUŽBE IN ŠE
KATERO POVRH

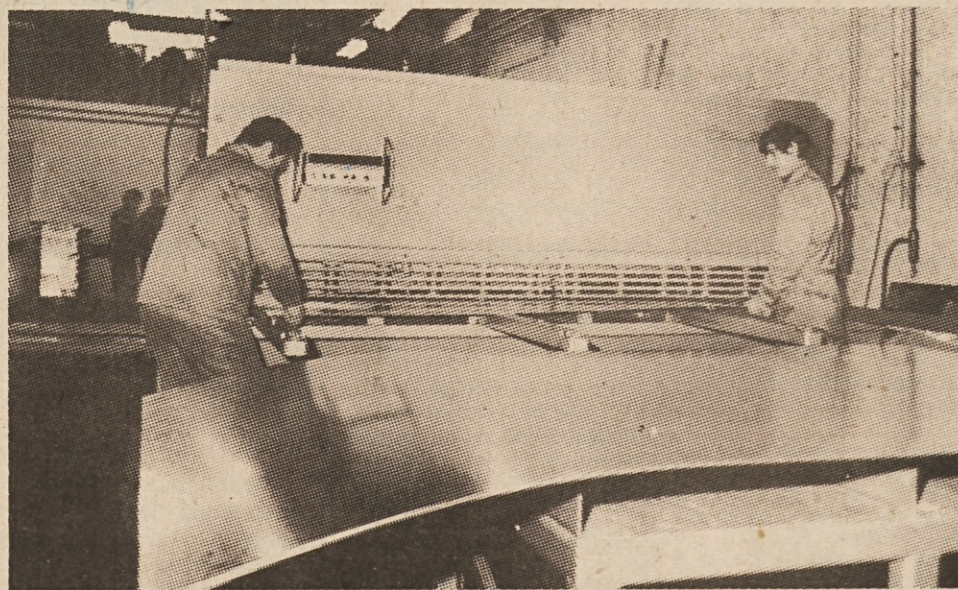
Proizvodnja klima naprav v vznoju

Na območju Vojkove ulice v Ljubljani so dandanes postavljeni trije od mnogih obratov IMP. To so samostojne TOZD: TEN, Elektromontaža in OVK.

V februarju leta 1970 je sedanji obrat OVK dobil dve novi združeni hali, od katerih je bila ena namenjena centralni kurjavi in vodovodu, druga pa proizvodnji klima-naprav. V slednje je istega leta prislo nekaj delavcev in priprav iz kleparske delavnice, ki je bila takrat v obratu TRATA ali po novem TRAA. Verjetno se je prav zaradi tega v hali, namenjeni proizvodnji klima-naprav, skoraj dve leti obdržalo ime „kleparska delavnica“, ki pa ga je do danes ta kolektiv z dokazom o obsežnosti proizvodnje, ki ponekod prehaja že v serijsko, nekako uspel preimenovali v prvotno zamišljen naziv, to je „proizvodnja klima-naprav“.

Proizvodna hala, ki skupno s prostori priprave dela obsega 3200 kv. metrov, je sodobno zgrajena, visoka in zračna. Tudi ostali pogoji, kot osvetlitev, hrup relativna vlažnost in temperatura, so v samem vrhu kategorije, ki je predpisana za to vrsto proizvodnje.

To so potrdila tudi nedavna

merjenja delavcev Zavoda za varstvo pri delu. K tako dobrim pogojem so pripomogla vgrajena svetlobna okna, dobra fluorescentna razsvetljava in številni kaloriferji, obešeni na posebni konstrukciji pod stropom, ki v zimskem času halo ogrevajo in zračijo, v letnem pa zračijo. Prav tako so v teku dela za vgraditev zračnih zaves nad velikimi dvignimi vrati v hali proizvodnje.

Proizvodna hala je funkcionalno razdeljena na pet delov: grupa klimatov, ventilatorjev, toplotnih izmenjalcev, prezračevalnih elementov in strojev. Posebno grupo strojev se je letošnjem letu močno povečala z nabavo modernih škarij za razrez pločevine z elektronskim nastavljanjem omejevalca, robne stikalnice, še ene preše za izbijanje aluminijastih lamel, 70-tonske ekscentrične stiskalnice in hidravlične žage Kaltenbach. V sedanjih zasedbi popolnoma zadostja celotni proizvodnji in za razliko od stanja eno leto nazaj, ko je bila skoraj polovica strojnih ur za pripravo polizdelkov opravljena pri kooperantih, to

pa je bilo med drugim povezano tudi z dragimi proizvodnimi stroški in daljšimi roki, ostane sedaj prenekateri dinar „doma“. Med proizvodi so klimatske komore, ki se montirajo v osmih različnih velikostih, vsaka od teh pa po funkcionalnosti še v 18 tipskih vrst. Za kompletacijo klimatskih komor pa so potrebni še centrifugalni ventilatorji tipa KD in SD in klimatski toplotni izmenjevalci. Centrifugalni ventilatorji, proizvajani kot tipi KE in SE, pa so namenjeni individualnim naročnikom za montažo v kanale. Prav tako proizvajamo toplotne izmenjevalce kanalske in kaloriferske izvedbe. Grupa prezračevalnih elemen-

tov proizvaja in montira zračne filtre, kuhinjske nape, industrijske anemostate in zrakotesna vrata. Ta grupa je v začetku leta izdelala še 3300 kom zračnih rešetk, 660 kom lovilcev maščob in po 200 kom nihalnih in fiksni žaluzij.

Letos v marcu pa je stekla proizvodnja zračnih rešetk, lovilcev maščob ter nihalnih in fiksni žaluzij v obratu v Idriji, ki je najmlajša TOZD v sklopu podjetja IMP, in tako je ta del proizvodnje prenešen sedaj tja.

Naslednji številčni rezultati nam bodo najbolje prikazali obširnost in obsežnost asortimana proizvodov, ki jih bo proizvodnja klima naprav predvidoma izdelala v letu 1973:

- klimatske komore različnih velikosti in izvedb: 650 kom,
- centrifugalni ventilatorji tipa KD, SD: 1130 kom tipa KE, SE 300 kom
- toplotni izmenjevalci tipa klimat-kanal: 1100 kom, tipa kalorifer „Klima-Celje“ 5400 kom

- prezračevalni elementi: zračni filtri tipa MDB 50 kom, zračni filtri tipa MVB 10 kom, zrakotesna vrata 250 kom, industrijski anemostati 100 kom, kuhinjske nape 10 kom.

V letošnjem letu so bili normalni pri posameznih operacijah korigirani navzgor, k čemur je pripomogla smotnejša razmestitev posameznih strojev in delovnih mest, izboljšana tehnologija in uvajanje raznih priprav in pripomočkov, med katerimi je zelo velikega pomena uvajanje strojev in priprav na pnevmatski pogon namesto do-

električnih ali celo ročnih. Večanje proizvodnje in razvoj nove se je odločilo za uvedbo, ki naj bi pri- boljši povezavi posameznih delov: med prodajnim oddelkom, proizvodnim oddelkom in skladiščem polizdelkov in pripravo dela.

Novo organizacijo bi bila v osnovi s 1. januarjem posamezne službe razbremenjene, kar naj bi omogočilo boljše povezavi prodaje in s tem krajših izdelav za naročnike.

Umenjenega bi se tesnejša povezava proizvodnje in prodaje v najbližnjem naročnem delu. To pa je pri proizvodnje večjega pomena, kar lahko nekateri izdelki v različnih izdelovalnih pogojih izgotovitev volun- terasli njim namer- ni položivi skladiščni

redno s tem teži- ma tudi k raznim- cijam in tipizaci- ni končni rezultat- zopet krajši čas iz-

zopet krajši čas iz-

zopet krajši čas iz-

S PLITVIC,
UVALE SCOTT
IN KRKA

Tokrat naš izlet!

„Pripravljeni?“, se je zaslislal vodičev glas po mikrofomu. Ko smo prisopihali na avtobus, nekateri tudi v zadnjih sekundah in ko so se za nami zaprla vrata, smo se udobno namestili po mehkih sedežih.

Naš izlet se je torej začel. Vsi še nekam zaspani smo strmeli predse in poslušali radio. Tedaj je vodič prekinil radijski program in se nam predstavil. Opisal nam je pot, ki jo bomo prevozili v teh dveh dneh, namenjenih sindikalnemu izletu Elektromontaže, ki ga je organiziral IO OOS TOZD Elektromontaža. Ko smo krenili ob sedmih iz Ljubljane proti Metliki, smo poslušali prijeten vodičev glas, ki nam je živo opisoval pot. Seveda pa o krajevnih znamenitostih ni mogel kar naprej pripovedovati, zato je začel s šalami. Malo kasneje je mikrofon že potoval iz rok v roke in vsak je povedal kako smešno.

Do Metlike, kjer smo se mimogrede ustavili in se okrepčali s kavico in kozarčkom (bilo je namreč mrzlo in treba se je bilo ogreti za dolgo pot) se je prijeto v avtobusu začelo stopnjevanje in ni bilo dolgo, ko se je po avtobusu zaslislalo živahno kramljanje o tem in onem. Iz

ozadja je bilo slišati spočetka tiho, potem pa vedno glasnejšo pesem, kateri so pritegnili tudi tisti iz ospredja. Drugi zopet so tiho sedeli ob oknih in z zanimanjem strmeli v slikovito pokrajino, ki nas je obdajala.

Približno ob 10.30 smo se pripeljali do Plitvic. Dobili smo vstopnice za ogled tega čudovitega nacionalnega parka. Bilo je sicer oblačno, toda tudi slabo vreme ni moglo prikriti tiste močnatosti, tiste čarobnosti, ki jo nudi narava sama v tem kraju.

Sprehod po stezicah med drevjem, med bujno vegetacijo, bučanjem vode, ki je z vrha padala v globino, nato pa se ob dotiku s skalo razpršila v drobne kristalne kapljice in se takoj zatem razblinila v komaj vidno meglico, vse to je v marsikom od obiskovalcev vzbujalo tisti edinstveni občutek naravne estetične nevsakdanjosti.

Dolg sprehod pa nas je kmalu spomnil na lakoto, zato smo jo brzo mahnil v Ličko kučo, kjer je bilo predvideno kosilo – meso na žaru.

Pošteno nas je zeblo, ko smo posedli okrog mrzlih miz v na pol odprtem prostoru. Seveda, peč ni bilo, pa tudi tak mrz ni bil predviden, zato je marsikatera pikra padla na račun slabe postrežbe. ki je bila pravzaprav odlična, saj smo bili vsi hitro postreženi. Pripravili so nam pečeno svinjino in njihovo specialiteto – jagnjetino. Vse je bilo pripravljeno tik pred našim prihodom, torej se vse sveže in vroče, ko pa smo dobili vsak svoje kosilo na mizo, je postalo stopnjevanje in ni bilo dolgo, ko se je po avtobusu zaslislalo živahno kramljanje o tem in onem. Iz

na hitro zamenjali mrzle prostore za ogrevane avtobuse in že smo nadaljevali pot do Uvale Scott.

Zvečer smo v recepciji Uvale Scott prevzeli ključke sob za prenočitev (namestitev je bila v dvoposteljnih sobah), kjer smo odložili prtljago, se malce spočili in pripravili za večerjo. Večerja je bila izvrstno pripravljena in, kar je bilo najvažnejše, prostori so bili prijetno ogrevani, da smo pozabili na slab vtis mrzlega kosila.

Celotna družba se je nato nekako grupirala. Vsak si je izbral družbo, ki mu je najbolj ustrezala in nekateri so nadaljevali z zabavo na plesu, kjer je igral ansambel, drugi pa, utrujeni ali nezadovoljni od dolge poti, so si raje izbrali spanje takoj po večerji.

V nedeljo zjutraj naš je ljubo presenetilo sonce in nas prisililo, da smo vsaj za trenutek stopili na balkon in se zagledali v prijetno morskoo letovišče. Nekateri ob 8., drugi ob 9. uri, smo zajtrkovali v istem hotelu, kjer smo prejšnji dan večerjali. Po zajtrku smo se zopet strpali v avtobuse in se odpeljali s trajektom na Krk. Ni mi treba poudarjati, da je

bil tudi ogled Krka doživeti zase. Med drugim smo se ustavili tudi na letališču, za katerega si marsikdo ni zamisljal, da je tako lepo urejeno in razsežno. Tudi Haludovo, ki je skoraj vilinski kraj za ta ambient, smo si z zanimanjem ogledali.

S trajektom smo se odpeljali nazaj do Uvale Scott, kjer smo z užitkom pospravili pripravljeno kosilo, zatem pa se odpeljali proti domu. Naš avtobus je na željo potnikov ustavil tudi v Opatiji, kjer so se nekateri hitro skopali v majhnem zimskem bazenu.

Ves čas med vožnjo smo se prijetno zabavali in pogovarjali. Nekateri so bili iz letom zadovoljni, drugi spet ne, kar je popolnoma razumljivo, saj vemo, da se nikoli ne da vsem ustreči.

Torej izlet – za katere takšen, za druge drugačen – smo zaključili približno ob devetih uri zvečer s prihodom v Ljubljano. Poslovili smo se, nekateri veseli, drugi malo manj. Bil je to izlet, ki je nudil dovolj zanimivosti tistemu, ki zna opazovati in ocenjevati vse tisto, kar je lepo in kar lepemu pripada. ZLATA IVANUŠA

Proces samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov stopil v novo obdobje

Črnilo na popravljenem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov se še ni dobro posušilo, ko roki, določeni v novem zakonu o samoupravnem sporazumevanju že pritiskajo na dosedanje skupne komisije, da prično delovati v skladu z novim postopkom sporazumevanja.

Ni naš namen, da se podrobno razpišemo o vseh naglogah skupnih komisij, ampak bomo le preleteli nekaj tistih novosti, ki bodo odločilno posegle v položaj delavca.

Zakon nalaga dolžnost in pravico, da se o vsebini novih sporazumov sporazumevajo delavci v TOZD in ne več podjetja kot podpisniki prejšnjih sporazumov. To pomeni, da se bodo o osnutku sporazuma izrekli delavci na zboru in pooblašči delegata za zastopanje njihovega mnenja na zboru delegatov TOZD.

Temeljne organizacije v našem podjetju so v samoupravnem sporazumu o združevanju prevzele obvezo, da bodo v procesu samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov izoblikovale skupna stališča in se potemtakem vključevale v en sam sporazum. Tako gledanje bo omogočalo tudi pooblaščenje enega sa-

mega delegata za vse TOZD v podjetju, ki pa bo na zboru podpisnic zastopal vseh 8 TOZD.

Premik, ki ga prinaša novi zakon, bo zamajal tudi dosedanje zgradbo izobrazbenih oziroma kvalifikacijskih skupin, in sicer na ta način, da bo prek sporazumov uveljavil razdelitev delavcev v skupine po poklicih ali delovnih mestih.

Podjetje zastopa v komisiji montažnih podjetij za izoblikovanje ustreznega predloga tov. Drago Černič, samostojni referent za nagrajevanje. Avtor tega sestavka je kot predstavnik celotne dejavnosti gradbeništva imenovan včasno komisijo za presojo vsebine samoupravnih sporazumov, ki naj bi se do konca novembra že spopadla s prvim tršim orehom: oceno realne vrednosti osebnih prejemkov iz naslova materialnih stroškov, kot so dnevnice, terenski dodatki in trenutno vsled podražitve bencina izredno aktualne kilometrine.

Proces samoupravnega sporazumevanja bo torej prešel v roke delavca kot ustvarjalca dohodka, pri tem pa mora ta delavec dokazati tudi zrelost in upravičiti zaupanje vsakega svojega sodelavca – proizvajalca in potrošnika.

MIRAN MIHELČIČ

STANOVANJSKA IZGRADNJA

LETO 1974
LETO SELITEV?

ZA NEKATERE ČLANE NAŠEGA KOLEKTIVA

Zbor vlagateljev – predstavnikov podjetij – je dne 9. 10. 1973 sprejel sklep o odobritvi 3 milijonskega kredita za gradnjo stanovanj našemu podjetju na področju ljubljanskih občin.

Ob tej priliki je bilo razdeljeno vsega za 48.197.000 din sredstev, namenjenih za usmerjeno, organizirano in programirano stanovanjsko graditev na naslednjih lokacijah: Štepanjsko naselje MS-3/2, MS Zalog 11, BS – III Stožice, Draveljska gmajna 3 B ŠS 10, BS – Črnuče, Soseska VS – 3 Merčnikova ulica, Nove Jarše blok S – 12, B – 7 LAMELA 8 in Ivančna gorica blok U – 7.

Po kriterijih, ki so favorizirala podjetja z nižjim povprečnim osebnim dohodkom zaposlenih, je zbor vlagateljev namenil največ sredstev za posojila Stan. podjetju FOND in 21 vlagateljem, in sicer 13.520.000 din, podjetju Emona 9.100.000 din, podjetju Viator 7.360.000 din in podjetju Tobačna tovarna 6.000.000 din. Sledi IMP, kateremu je bil kredit odobren – kljub povprečno visokim osebnim dohodkom – predvsem na osnovi ponujenega visokega odstotka lastne udeležbe (74%). Nekateri člani zbora so se v razpravi oglasili proti odobritvi kredita našemu podjetju, vendar jih je vodilo družbe, ki želi pospešiti zbiranje lastnih sredstev za reševanje perečih stanovanjskih problemov, kot argument drugih razpravljalcev, kmalu potisalo.

S skupnimi sredstvi (8.451.413 din iz naslova lastne udeležbe in 3.000.000 din odobrenega posojila) bo naše podjetje oziroma enota za gospodarjenje s stanovanjskim skladom podjetja kupilo predvidoma 48 stanovanj, namenjenih za socialno šibke člane kolektiva in tiste delavce, ki bodo po sprejetih kriterijih prišli med kandidate za sodelovanje s 15% udeležbo pri nakupu najemnega stanovanja.

Od 48 stanovanj je kar 47 kupljenih v Štepanjskem naselju (2 garsonjeri, 37 dvosobnih in 8 trosobnih stanovanj) in eno v Ivančni gorici.

Če ne bo prehudih podražitev in če bodo gradbinci držali roke, bi utegnil biti konec leta 1974 srečen kar za 48 članov našega kolektiva in njihovih svojcev.

MIRAN MIHELČIČ

SKICA ZA POMOČ FANTAZIJI

KREDIT JE ODOBREN

Predvsem: skica nima nikakršnega namena ukvarjati se s specifično logično – vsebinskimi (ekonomskimi, tehnološkimi) vprašanji. Za to primanjkuje prostora in kompetenc. Gre ji samo za mnemotehniko, za pomoč fantaziji, ki ima včasih težave z množico tako podobnih si izrazov modernega načina gospodarjenja in še s številnostjo navodil, ki urejajo operiranje z družbenimi sredstvi.

Da, fantaziji!

Človekovo mišljenje je hkrati hotenje. Kadar človek misli, s tem vedno nekaj hoče. Postavljen je most med biti na delovnem mestu in morati misliti in delati svojemu delovnemu mestu primerno. Misel kot PROJEKT teži k svoji uresničitvi in se s tem postavlja kot nekaj novega.

Formalni začetek uresničevanja je bilo lansko poletje; dejansko se je ideja porodila že poprej. Narejen je bil ekonomsko – tehnološki elaborat za NOVO LIVARNO v Ivančni gorici, v kateri bi naj v letu 1976 stekla proizvodnja visokokakovostne sive litine in kot novost tudi proizvodnja nodularne (s kroglastim grafitom) litine. Zmogljivost: 4000 ton, kar bi pomenilo skupno proizvodnjo (z upoštevanjem obstoječe livarne) preko 7.000 ton.

Elaborat je od samega začetka predvidel kot vir financiranja tudi tuja – bančna sredstva. In

to je bil začetek „kalvarije“, ki ne pozna govoričenja na pamet, da ima nekdo dolgoletne izkušnje na konkretnem področju, ali da bi kdo lahko upal na ugodno rešitev, če problematika ni temeljito in vsestransko obdelana: kakšno imaš trenutno stanje in dosedanje delo; kaj je pred tabo, če ničesar ne ukreneš; čemu daješ prednost; kaj ti je treba narediti in zakaj; sprejete naloge – ciljev; kako jo boš izvršil; kateri je najboljši način; sprejem odločitve: kdo, kdaj; izvrševanje odločitve in kako; kaj to pomeni; itd. Vse napisati! Pravijo, da je najslabše črnilo neskončno boljše od najbriljantnejšega spomina. Ustna informacija je nekaj veljala v času nepismenih. Danes: napiši in se ti bo dobro godilo. Bela kuga!

Potem obisk strokovnjakov na „licu mesta“. Dopolnitve elaborata, podrobnejša ustna razlaga temeljnih kamnov odločitve in elaborata... Potem vendarle prvo priznanje o visoki ravni elaborata. Sledijo dnevi pred sejo. Tu in tam nervoza, čeprav brez potrebe, kot se izkaže kasneje. Na seji kreditnega odbora zahtevke sprejet brez pripomb. Finančniki že vedo, da včasih ena številka odtehta nič koliko besede. Pregovor tudi pravi: zgledi vlečejo, besede mičejo, številke govori! Milijardo in pol starih din za 5 let po 11 procentni obrestni meri...

Ura teče in nič ne reče. Treba je pohiteti. Nimamo devizborski sporazum je v izteku... Prva oprema je že naročena, da ne bo zamud. Vsak dan zamud izgubimo... din. Treba je delati. Stvar je od tu naprej zamudna, „končana“, je drugo tagna pomena, ni komplicirana, tudi že znana, in ker jo bo še kdo obdelal ob drugi priložnosti, bi jo na tem mestu prešli.

Nekaj drugega nas zanima!

Ze zdavnaj mi je padlo na um, da bi morali na podoben način dela preiti tudi pri razdeljevanju družbenih sredstev (po domače centralnih skladov). In zdaj vidim pred seboj neko logično telo, ki se gradi iz 8 TOZD in OZD, s prav toliko odnosi vsekega od vseh, toliko in toliko skupaj, glede na izbor izhodišč. Kafka je menda zapisal: „Sodišče ima neskončno številno stopenj...“ In zakaj bi danes živeli v časih, ki so zdavnaj minili, ko so bile investicije neposredno pogojene z zakumulacijo investitorja.

Ta razlaga, ki odpira več vprašanj, kot jih rešuje, bode rezultati moje (naše) skice, ki sem ji skušal dati bolj zanimivo obliko. Pričujoči prikaz je želel pomen vsem da se znova premisli samoumevnost včerajšnjega dne samoumevnost, ki je bila vedno predmet kritike v razvoj usmerjenih.

JURIJ ZAVENČAR

LANI ZAMUJENO, HITIMO POPRAVLJATI LETOS

Z znanjem k večji proizvodnosti

Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ki je stopil v veljavo januarja 1972, je v primerjavi s prejšnjim precej zostril kriterije za razvrščevanje posameznikov na delovna mesta višjih izobrazbenih in kvalifikacijskih skupin.

S samim pravilnikom smo v podjetju želeli vzbuditi zlasti posameznike, mlajše od 35 let, da se še nadalje izobražujejo in s tem ob katerih rezultatih dela postavijo piko na i k svojemu napredovanju.

Delavci na delovnih mestih NS, SS, VŠS in VS delavcev so vsled tega ali pospešili dotedanji študij ali pa so z njim začeli v šolskem letu 1972/73. Moramo reči, da je v zadnjih 2 letih že blizu 20 zaposlenih pridobilo višjo stopnjo izobrazbe, kakih 30 njihovih sodelavcev pa upa, da se jim bo priključilo v naslednjih 3–4 letih.

Po drugi plati moramo priznati, da pri izobraževanju delavcev na delovnih mestih PK, KV in VK delavcev nismo zabeležili nikakršnega premika. Res je, da

za izobraževanje teh kategorij delavcev nimamo razvejanega dopolnilnega izobraževanja, toda kaj več od načelnega zavzemanja za šolanje teh delavcev bi že lahko naredili.

Zamujeno v lanskem letu hitimo popraviti letos. Izdelan je bil program dopolnilnega izobraževanja, navezani stiki s Konferenco za izobraževanje v gradbeništvu in če se le kje ne bo preveč zataknilo, naj bi v začetku leta 1974 sedli h knjigam tisti PK in KV delavci, ki so z dobrimi delovnimi rezultati dokazali sposobnost za pridobitev formalne kvalifikacije.

Možnost za dodatno šolanje bo dana:

– tistim prizadevnim PK delavcem, ki so že 5 let delali na mestu PK delavca; z uspešno opravljenimi praktičnimi in teoretičnimi izpiti bo delavec dobil znanje in diplomu KV delavca, ki bo tudi družbeno priznana;

– tistim uspešnim kvalificiranim delavcem, ki so, dasi brez poklicne šole, opravljali šolo KV

delavca najmanj 7 let, in – kvalificiranim delavcem, ki so ob končani poklicni opravljeni delo KV delavca najmanj 5 let.

Prvi od zadnjih dveh bo morali za pridobitev visoke kvalifikacije opraviti teoretični praktični izpit, drugi pa še izpiti za inštruktorja praktičnega dela. Tudi dobljena visoka kvalifikacija bo družbeno priznana in bo vpisovala v delavsko knjigo.

V podjetju pričakujemo uspešen odziv od vseh tistih, ki ne bodo žal žrtvovali še nekaj ur za večje znanje, boljše merjenje delovnega procesa in – v celoti gledano – izboljšanje kadrovskega sestava zaposlenih. Prav celokupni rezultat izobraževanja bo prek kalkulativnega osebnih dohodkov merilo vrednotenje našega dela in daljnji korak k vse bolj osvobodnemu samoupravnemu postopku čitve pri upravljanju družbenih lastnine.

POŠKODBE PRI DELU V PRVEM POLLETJU

Za osebna varnostna sredstva 777.504 din!

I. polletju je bilo zaposlenih v podjetju povprečno 26 (3028) delavcev in vajencev. Od tega se je poškodovalo 226 (153) delavcev vajencev ali 6,45 %

POGOSTOST POŠKODB je pokazatelj, ki nam pove, koliko poškodb se je pripetilo na 100.000 izvršenih delovnih ur, resnost poškodb pa, koliko delovnih dni je

rastu za 1,49 primera na 100.000 izvršenih delovnih ur napram letu 1972, medtem ko je resnost poškodb za isto obdobje manjša, in sicer za 3,3 dneva na eno nesrečo, to se pravi, da je bilo sicer več poškodb, toda bile so lažjega značaja. Kako so se poškodbe dogajale po urah, nam pove tabela III. Poškodbe po mesecih nam pojasni tabela št. IV.

O Z D	Štev. poškodb		poškodbe v %		isg. ure	
	1973	1972	1973	1972	1973	1972
Ljubljana	63	36	7,56	5,03	5088	2616
Maribor	38	19	10,18	5,59	4720	2656
Koper	23	7	8,13	4,05	1480	3880
Montaža	33	25	5,86	4,50	2928	2360
A A	15	18	3,82	4,68	1424	1064
A A	17	22	4,57	5,43	1352	2128
Istrija	9	20	5,06	11,49	1080	2576
strok. službe	25	-	11,63	-	2232	-
Skupaj:	226	153	6,45	5,05	20504	17888

POŠKODBE PO KVALIFIKACIJAH:

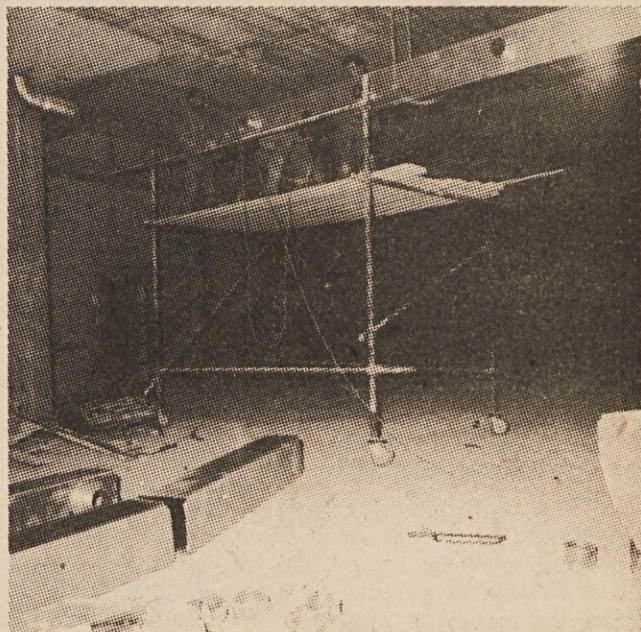
Največ se je poškodovalo, in to kar 40,3 % (41,2 %), KV delavcev. NKV delavcev se je poškodovalo 20,8 % (18,8 %), PKV delavcev 16,0 % (15,3 %), VKV delavcev 16 % (11,8 %), vajencev 12 % (9,4 %) in uslužbencev 3,5 % (3,5 %).

POŠKODBE PO DNEVIH

Najnesrečnejši dan je bil torek z 27,1 % poškodb (lani torek - 23,6 %), sledi petek z 20,8 % (lani petek - 15,3 %), nato ponedeljek z 18,1 % (lani ponedeljek - 16,4 %), na četrtem mestu je četrtek s 16,7 % (lani četrtek 16,4 %), na petem mestu sreda z 12,5 % (lani sreda - 23,6 %) in sobota, ki je sicer prost delovni dan, pa se je vseeno pripetilo kar 4,8 % (lani sobota - 4,7 %) poškodb.

POŠKODBE PO DELIH TELESA

Pri poškodbah so bile največkrat poškodovane roke, in to desna roka 22,6 %, leva pa 18,7 %. Sledijo očesni - le zakaj imamo zaščitna očala! - 13,5 %, noge so bile poškodovane - desne 13,5 %, leve pa v 12,5 %. 12,8 % poškodb je bilo na glavi, na

prsnem košu 4,5 %, ostale vrste poškodb pa so zastopane z 1,9 %.

Nepravilno postavljeni ali premalo zavarovani odri so pogosto vzrok hudih nesreč

VZROKI POŠKODB

Največ poškodb, kar 21,1 %, je nastalo zaradi nepravilnega načina dela, takoj nato sledijo poškodbe zaradi neuporabe varnostnih sredstev - 12,9 %, na tretjem mestu so poškodbe, ki so se pripetile v prometu - 10,2 %, na četrtem mestu so tiste, ki so nastale vsled padcev predmetov - 9,5 %, na petem z 8,2 % so poškodbe, ki so nastale pri notranjem transportu ali hoji po gradbiščih. Padci z lestve ali odra tudi niso redki in so na 6. mestu z 7,5 %, sledijo poškodbe, ki so posledica neoprevidnosti pri varjenju - 5,4 %, pri dviganju bremen se je pripetilo 3,4 % poškodb. Ostali vzroki poškodb, ki jih ni bilo mogoče okarakterizirati, so zastopani z 8,2 %.

Ko ugotavljamo, zakaj se je pripetilo toliko poškodb pri delu, ne smemo mimo dejstva, da je bilo za osebna varnostna sredstva porabljenih 777.504 din. Pri vsem tem je dokaj žalostna ugotovitev, da se je kar 12,9 % poškodb pripetilo zaradi neuporabe varnostnih sredstev. Vprašati se moramo, zakaj posamezniki ne razumejo, da so varnostna sredstva za to, da se uporabljajo tam, kjer je to potrebno, ne pa da so v predalih ali v kovčkih za orodje. Še huji pa so primeri, ko delavec brusi z brusilnim strojem, očala pa ima na čelu. Prav taki primeri potrjujejo izrek „da je človek največji zločinec sam napram sebi“!

FRANC CIUHA

od povprečnega bilo izgubljenih na eno poškodbo. Prikazani sta v tabeli II. Iz tabele je razvidno, da je pogostost poškodb v prvem polletju 1973 v povprečju 6,45 % (1972 5,05 %).

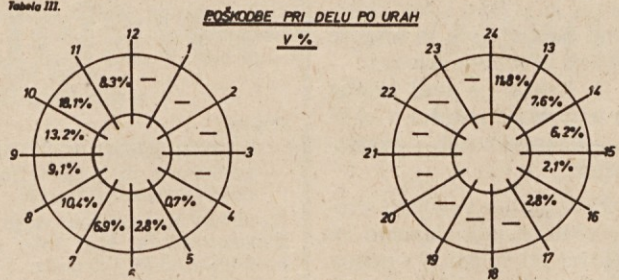
Pogostost in resnost poškodb pri delu prikazuje naslednja tabela:

O Z D	Pogostost na 100.000 ur			Resnost izg.dni na eno nesrečo		
	1973	1972	1971	1973	1972	1971
Ljubljana	9,90	6,34	6,10	5,33	10,1	9,1
Maribor	12,00	5,56	6,56	5,56	15,5	17,5
Koper	9,68	4,89	15,09	4,01	8,0	69,3
Montaža	6,90	5,34	5,28	4,99	11,1	11,8
Ljubljana	4,36	5,31	3,28	3,16	11,9	7,4
Istrija	5,90	6,26	7,59	4,72	9,9	12,1
strok. sl.	5,31	12,78	6,11	5,83	15,0	16,1
Skupaj:	7,28	5,79	7,81	4,36	11,3	14,6

do 30 dni - 18.688 (712) v breme podjetja in 16 (3176) v breme socialne zavarovanja (številke v tabeli se nanašajo na I. polletje 1972).

Kako so se poškodbe dogajale po obratih, nam prikazuje tabela št. I. Procent poškodb je napram letu 1972 v porastu za 1,40 %, tako je poraslo tudi število izgubljenih delovnih ur za 2.616 napram letu

Tabela III.

mesec	1973	1972
jan	15,1%	13,0%
feb	15,9%	17,0%
marec	14,6%	17,0%
april	14,6%	13,0%
maj	19,9%	21,7%
junij	19,9%	18,3%

Tabela IV. POŠKODBE PO MESECIH V %

TEHNIČNE IZBOLJŠAVE IN RACIONALIZARSTVO

Franc Bobič in Jože Vrabič s Trate

V tej rubriki Glasnika podjetja bomo skušali v nekaj člankih opisati tehnične izboljšave, ki so jih opravili člani kolektiva, neposredni proizvajalci in delavci, ki neposredno vodijo delovni proces. Gre za tehnične izboljšave, ki so bile v preteklih letih izvršene v Tovarni regulacijskih armatur in aparatov in katere je ugotovila ter utemeljila tovarniška komisija za tehnične izboljšave. O teh ugotovitvah je razpravljala tudi delavski svet, ki je sprejel ustrezne sklepe o izplačilu denarnih nagrad po pravilniku o tehničnih izboljšavah. Verjetno bi bilo teh izboljšav več, če bi bil sam pravilnik v tej smeri bolj stimulativen.

Med prve racionalizatorje v tovarni uvrščamo kvalificiranega delavca — kovača FRANCA BOBIČA. Pri podjetju se je zaposlil leta 1956 v izvenserijski proizvodnji pri izdelavi izmenjevalcev toplote.

Vrsto let se je delovni proces pri krivljenju bakrenih cevi odvijal na naslednji način: delavec je cevi žagal na manjše kose, nato so se na kovaškem ognjišču segrevale do določene temperature, da so izgubile na trdnosti, nato je cev napolnil s smolo. Po strditvi smole se je cev zakrivila na lesenem modelu. Po zakrivljenju je delavec cev ponovno segre-

val, da se je smola raztopila in izpihala iz cevne krivine. Po tej fazi dela je sledilo spajkanje na zahtevano dolžino.

Ker je bila ta faza dela zelo počasna, je delavec začel razmišljati o tem, na kakšen način bi skrajšal čas izdelave. Po določenem času je skonstruiral napravo in jo tudi sam izdelal. Po izdelavi naprave se bakrena cev pritrdi na šablono in se zakrivi v mrzlem stanju. S tem načinom je odpadel postopek za žaganje, segrevanje, polnjenje in spajkanje ter se je na ta način skrajšal čas izdelave za 80 % prej porabljenega delovnega časa.

Zato je delavski svet v letu 1961 sprejel sklep, da se delavcu izplača nagrada v višini enomesečne plače in se po teh izboljšavah tudi danes odvija delovni proces.

Delavec Franc Bobič danes opravlja delovne dolžnosti na delovnem mestu visokokvalificiranega delavca v pločevinarni. V odsotnosti mojstra uspešno opravlja tudi njegove delovne dolžnosti. V svojem dosedanem delu je napravil tudi druga delovna pomagala, ki se danes uspešno uporabljajo v proizvodnem procesu, vendar ni smatral, da bi jih prijavil kot posebne tehnične izboljšave.

JOŽE VRABIČ se je pri podjetju zaposlil leta 1959 na delovnem mestu kvalificiranega delavca — strojnega ključavničarja. Vzporedno z razvojem tovarne se je širilo tudi področje njegovih delovnih navad in strokovne usposobljenosti. Danes na delovnem mestu mojstra remonta in vzdrževanja uspešno vodi oddelek na ažurnem popravilu strojev in ostalih delovnih naprav.

V letu 1969 je komisija za tehnične izboljšave obravnavala njegovo izboljšavo in ugotovila naslednje:

1. Po njegovi zamisli je bila izdelana priprava za struženje bronastih puš pri obtočnih črpalkah OČ-102 in je bilo orodje izdelano za vse dimenzije OŽ-102 ter se je pred ugotovitvijo tehnične izboljšave uporabljalo v proizvodnji dalj časa; s temi pripravami se je skrajšal čas izdelave za tretjino prej porabljenega delovnega časa.

2. Z izdelanim orodjem za obdelavo grafitnih puš se je pri obdelavi — izdelavi dosegla bolj natančna toleranca in okroglost.

3. Izdelal je pripravo za vpenjanje lovilcev nesnage v vodoravno lego na vrtnem stroju in je bilo s tem doseženo natančnejše in hitrejše vrtnanje in rezanje navojev.

4. Izdelal je tudi orodje za uvijačenje sedežev v ohišja temperaturnih regulatorjev.

Prav tako je s svojimi strokovnimi navodili uspešno sodeloval pri spustitvi v pogon in pri vpeljavi strojnega re-

Franc Bobič ob napravi za krivljenje bakrenih cevi

zanja navojev na ohišja vseh vrst črpalk in lovilcev nesnage, kar se je prej opravljal ročno.

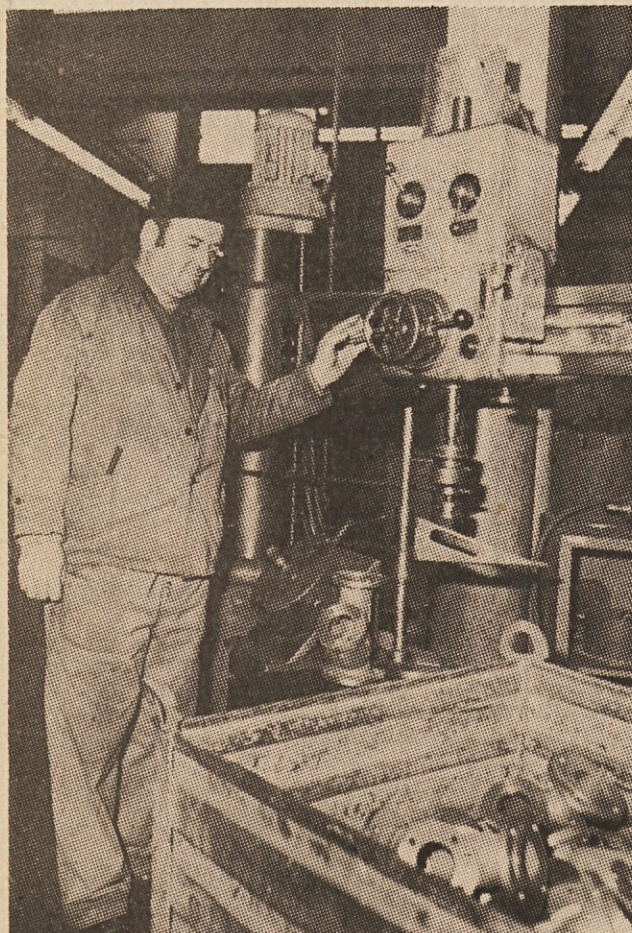
Komisija je ugotovila, da je bil z njegovimi izboljšavami dosežen prihranek na času izdelave, pa tudi manjši izmet ter natančnejša obdelava.

Po sklepu delavskega sveta tovarne je bila Jožetu Vrabiču izplačana enkratna denarna nagrada v višini njegovega povprečnega mesečnega dohodka.

Danes so Jožetu Vrabiču zaupane še težje in zahtev-

nejše naloge, saj se z vpeljavo sodobnejših strojev in delovnih naprav njegovo delovno področje nenehno širi. Tako so danes člani tega delca usposobljeni za naj sodobnejše stroje pri vrstni kovinski obdelavi.

(Se nadaljuje)
RUDI BUKOVA

Jože Vrabič pri stroju za rezanje navojev

INTERNI RAZPIS

IMP Ljubljana, TOZD Elektromontaža, razpisuje prosti delovni mesti

dveh komisijarjev
v skladišču Elektromontaže

Pogoji:

- kandidati morajo dobro poznati elektromaterial,
- zaželeno je, da imajo vajeniško šolo ali pa daljšo prakso v elektroinstalaterski stroki.

Kandidati naj zadevne vloge pošljejo splošni službi TOZD Elektromontaža, kjer dobe tudi vse potrebne informacije. le-te daje tudi šef skladišča.